

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

το τραγούδι του πατέρα

ΑΦΗΓΗΜΑ

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας,
εφόσον η υπογραφή προβλέπεται από τη σύμβαση.

Στον πατέρα μου
Λεωνίδα Γρηγοριάδη
(1929-2009)

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής άδειας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη Ελληνική Λογοτεχνία

Πεζογραφία – 479

Θεόδωρος Γρηγοριάδης, *Το τραγούδι του πατέρα*

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Διορθώσεις: Ελένη Γεωργοστάθη

Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης

Φιλμ, μοντάζ: Κέντρο Γρήγορης Εκτύπωσης

Copyright© Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη)

και Θεόδωρος Γρηγοριάδης, Αθήνα 2019

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Νοέμβριος 2019

KET Γ686 ΚΕΠ 897/19

ISBN 978-960-16-8522-9

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.36.50.000,
210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),
570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

mg Η φίλη μου είπε ότι το Άγιον Όρος
διαρραβήκε στα κτήνη να πάρει από το πηγάδι νερό
και να του είναι βερνίκι. Ο μεταφορέας μου έκανε
απορία. Η μάχη μου ~~είναι~~ έγινε από και
προέβλεπε εάν η αγουδίτη των μεταφορών μου
έχει να πει ότι τον κοσμά με ένα ώρο με κλειστό
ζωντανό. Το ώρο είναι βίωμα και το εσωτερικό είναι
πρόνο πρόνομο της ίδια μορφή ναυπηγών.
Άλλα νοήματα...

Από το εφηβικό μου ημερολόγιο (1971)

Ο πατέρας μου ο Λεωνίδας είναι ο πρώτος δεξιά, καθιστός στα γόνατα, στην πιο νεανική του φωτογραφία, παρέα με τους κανταδόρους του χωριού. Αναγνωρίζω το καλντερίμι στους δρόμους και τα πετρόκτιστα παλιά σπίτια, που τα πρόλαβα. Κιθάρα όμως στην παρέα έχει μόνον ένας, ο πιο τυχερός.

Τότε ο πατέρας μου δεν είχε καν ένα δικό του ζευγάρι παπούτσια. Και τα καλά τους παπούτσια, όταν χαλούσαν, και μέχρι να αγοραστούν καινούργια, τα μοιράζονταν μεταξύ τους τέσσερα αδέρφια, περιμένοντας ο ένας τον άλλο να γυρίσει από τη βόλτα του. Είκοσι χρονών παλικάρι, δεν είχε βά-

λει ακόμη ένα ολοκαίνουργιο ζευγάρι, ή μήπως κάπως έτσι μου τα διηγήθηκε εκείνος ή κάποιος θείος μου, μεγαλοποιώντας τις δυσκολίες της εποχής;

Πάντως ο μπαμπάς ενδιαφερόταν περισσότερο να μάθει ένα μουσικό όργανο, ήθελε να κάνει καντάδες στα κορίτσια στους μαχαλάδες, όμως με τι χρήματα να το πάρει;

Παλικάρια με κοινά υποδήματα; Τρομάζω σήμερα που το σκέφτομαι αλλά, αρχές της δεκαετίας του '50, ήταν δεδομένη η λιτότητα των Ελλήνων – όχι όμως η μιζέρια. Με τα λίγα περνούσαν καλά και με αξιοπρέπεια. Δεν ξέρω αργότερα που όλα τα αδέρφια έκαναν περιουσίες αν θα είχαν τα κέφια να βγούνε ένα βράδυ σε μια ταβέρνα να τραγουδήσουν, να ονειρευτούν.

Στο μεταξύ, το ζήτημα των παπουτσιών λύθηκε με τρόπο πρακτικό. Ο επιδέξιος πατέρας μου έμαθε τσαγκαρική και, μαζί με έναν ακόμη φίλο του, άνοιξαν τσαγκαράδικο με βιτρίνα, πάνω στον κεντρικό δρόμο, στη βόλτα του χωριού, όπου μόστραραν κάνα δυο ζευγάρια ετοιμοπαράδοτα.

Έφτιαχναν υποδήματα αντρικά και γυναικεία, τα επιδέξια δάχτυλά τους ακούμπησαν πολλά κοριτσίστικα πόδια και τα πήγαν καλά για λίγα χρόνια. Τους έγινε μάλιστα πρόταση, από έναν Καβαλιώτη έμπορο, να ανοίξουν μια μικρή βιοτεχνία, όμως ο μπαμπάς προτίμησε το χωριό και

τα καπνά, ενώ μια δεκαετία μετά θα άνοιγε και παντοπωλείο. Ταυτόχρονα όμως λαχταρούσε να παίζει και να ακούσει μουσική. Τον έτρωγε από παιδί αυτό. Αρχικά ήθελε να μάθει ακορντεόν, μιας και υπήρχε η μουσική παράδοση μέσα στο σπίτι τους.

Γι' αυτό και απ' όλα τα ταλέντα του πολυμήχανου Λεωνίδα θα μιλήσω για το λιγότερο γνωστό και αυτό που χάθηκε άδοξα: του κιθαρίστα.

Ο πατέρας του Λεωνίδα και παππούς μου, ο Θόδωρος, είχε φέρει ένα ούτι από την πατρίδα του, κι ας έφτασε ξυπόλυτος από τον Πόντο. Έτσι έλεγε εκείνος, αλλά ο παππούς ήταν τέτοιος παραμυθάς που μπορούσε να σε πείσει ότι είχε γράψει την τελευταία ραψωδία του Ομήρου. Πιστεύω ότι το αγόρασε από κάποιον άλλον λίγο μετά την ανταλλαγή: πάντως ούτε και τον Όμηρο μνημόνευε, παρά τον Νασρεντίν Χότζα, έναν ετοιμόλογο Ανατολίτη που ξεφούρνιζε ιστορίες για να νουθετεί με τα καλαμπούρια του τον κόσμο.

Ο μπαρμπα-Θόδωρος έπαιζε καλά ούτι και τραγουδούσε σε διαφορετικές γλώσσες. Εμάς τότε τα τουρκικά μάς προξενούσαν αποστροφή, γαλουχημένοι καθώς ήμασταν από το χουντικό γυμνάσιο, αλλά για εκείνον ήταν η δεύτερη

γλώσσα του, τη μιλούσε σαν μητρική παρά τις σφαγές που υπέστη η πολυμελής οικογένειά του στο «μητρικό» έδαφος.

Εκείνος μόνον πρόλαβε να σωθεί, έτρεξε στις ανηφόρες της Σαμψούντας και κρύφτηκε στο δάσος, εκεί απ' όπου σήμερα έχεις την καλύτερη θέα στη Μαύρη Θάλασσα – και το λέω αυτό με σιγουριά, γιατί κατόρθωσα κάποια στιγμή να επισκεφτώ τον τόπο του και άλλο μισό τόπο της δικής μου καταγωγής, παίρνοντας μάλιστα μια πέτρα παραχωμένη στη γη, κατάλοιπο απ' τα θεμέλια μιας εκκλησίας.

Μουσικό αυτί ο παππούς Θόδωρος, το κληρονόμησε ο πρωτότοκος γιος, ο Λεωνίδας. Ένα ανήσυχο αγόρι, που δούλευε σκληρά, έτρεχε, γάμπριζε πολύ (η φήμη του αυτή έφτασε στ' αυτιά μου πολλά χρόνια μετά) κι ονειρευόταν ένα ακορντεόν και όχι το ούτι του πατέρα του. Γιατί δεν έβγαινες με ένα ούτι να κάνεις καντάδα στην ωραία της Σαμψούντας. Τα κορίτσια της εποχής του είχαν άλλα ακούσματα και όποιος αγόραζε ακορντεόν θα ήταν περιζήτητος στους χορούς και στις καντάδες του τόπου.

Έτσι, πατέρας και γιος, Θόδωρος και Λεωνίδας, μόλις τελείωσε η σπορά των καπνών, πήγαν στο Πράβι, βρήκαν έναν δάσκαλο μουσικής, υπήρχε τότε ένας σύλλογος στο Πράβι, με μια μουσική μπάντα. Έκανε κάνα δυο μαθήματα ο Λεωνί-

δας, αλλά αντιλήφθηκε ότι δύσκολα θα αγόραζε ακορντεόν, στοίχιζε ακριβά. Έπρεπε να δουλέψει κάνα δυο χρόνια και πάλι θα δυσκολευόταν να το ξεπληρώσει.

Τότε ο δάσκαλος του έδωσε μια κιθάρα και τον έβαλε να τη δοκιμάσει. Ο νεαρός Λεωνίδας και εδώ αποδείχτηκε ταλαντούχος.

«Σου ταιριάζει. Κάτσε να μάθεις κιθάρα» του πρότεινε κι έτσι την απόκτησε μισοτιμής, γιατί ήταν λίγο χρησιμοποιημένη.

Έκανε μερικά μαθήματα, είχε κληρονομήσει μουσικό αυτί και με τα ακομπανιαμένα έπιανε όποιον ρυθμό άκουγε, συνοδεύοντάς τον τραγουδιστά. Όργανο και φωνή αλληλοσυμπληρώνονταν, κι ας μην ήταν καλλίφωνος ο Λεωνίδας: τοποθετούσε σωστά τη φωνή του και, όταν ξεχνούσε τους στίχους, τους συνταίριαζε με τα δικά του λόγια.

Έτσι, ο Λεωνίδας βρέθηκε και πάλι ανάμεσα στους κανταδόρους, αλλά αυτή τη φορά μπροστάρης, κιθαρίστας, αφήνοντας τους άλλους να ξελαρυγιάζονται βγάζοντας τα σώψυχά τους κάτω από μισοσκοτεινά παράθυρα και τραβηγμένα δαντελένια κουρτινάκια.

Στο μεταξύ το χωριό από το 1954 είχε δημόσιο ηλεκτρικό φωτισμό κι έτσι διαλυόταν η σκοτεινιά,

οι υποφωτισμένοι κανταδόροι γινόντουσαν πιο ορατοί. Για χρόνια, τα θράδια, η μουσική υπόκρουση στο χωριό (εκτός απ' τα γαβγίσματα και τα χλιμιντρίσματα) ήταν εκείνες οι νεανικές άριες και, φυσικά, οι μικρές ορχήστρες στα πανηγύρια και στους γάμους.

Μουσική από γραμμόφωνο άκουγαν λίγοι, και μόνον όταν το ραδιόφωνο μπήκε ηχηρά στην καθημερινότητα των σπιτιών, μαζί και τα τζουκμποξ στα καφενεία, έφταναν ήχοι απ' άλλους, μακρινότερους κόσμους.

Πάντως τις πιο στεντόρειες φωνές διέθεταν τα προσφυγόπουλα. Υπήρχαν και οι ντόπιοι, στην άλλη πλευρά του διχασμένου τόπου, όμως εκείνοι ήταν πιο ήπιοι και όχι τόσο διεκδικητικοί. Άσε που οι πρόσφυγες κανταδόροι εισέβαλλαν κυρίως στις δικές τους γειτονιές. Μεγάλωνε η δεύτερη γενιά, οι αντιθέσεις είχαν κάπως αμβλυνθεί με τους ντόπιους χωρίς να ξεπεραστούν, παρά μόνο στην τρίτη γενιά — σε μας.

Αυτοί οι νεαροί πρόσφυγες, όπως ο πατέρας μου, είχαν γεννηθεί στο χωριό, στους «τουρκομαχαλάδες», λίγα χρόνια μετά την ανταλλαγή, είχαν ακούσει για τις σφαγές και τις διώξεις των προγόνων τους, όμως αυτοί ήταν γέννημα μιας καινούργιας Ελλάδας, που τη διεκδικούσαν αλλά και τη διαμόρφωναν με τον δικό τους τρόπο. Έφεραν μια φρεσκάδα που φάνηκε στα γλέντια τους.

Σκέφτομαι τη χαρά του εικοσάχρονου Λεωνίδα με την κιθάρα στα χέρια σε ένα ορεινό χωριό, τρεισήμισι χιλιάδες άνθρωποι όταν γεννιέται, όλοι τους καπνοπαραγωγοί, τη χαρά ενός νέου ανθρώπου που δουλεύει με λαχτάρα γιατί πρέπει να βοηθήσει την οκταμελή του οικογένεια και ν' αρχίσει να σκέφτεται και τη δική του. Έπιανε την κιθάρα και με την παρέα του έβγαιναν να παίξουν στις παρυφές του χωριού, στις βουνοπλαγιές και στα τσαΐρια, τόποι ανοιχτοί και ήρεμοι, σε αντίθεση με το χωριό, που ασφυκτιούσε μέσα στα πυκνοκατοικημένα σοκάκια και τους μαχαλάδες.

Το πιο αγαπημένο τους μέρος ήταν το Κρουο-

νέρι, όνομα και τόπος, αφού εκεί κατηφόριζαν τα δροσερά νερά απ' τις πηγές του Παγγαίου, βαθαίνοντας τα σκεπασμένα με βαθύρριζα πλατάνια ρέματα που κατέληγαν στο κεντρικό κανάλι, στην πεδιάδα των Φιλίππων, αρδεύοντας τα χωράφια.

Στο Κρυονέρι έφτανες ανεβαίνοντας για το κάστρο, ένα μονοπάτι χαραγμένο από τα αρχαία χρόνια, χρυσοφόρο ήταν το βουνό, τα πλούτη του Φιλίππου εδώ εξορύσσονταν· βρισκόταν στα δεξιά της πλαγιάς, στην ισιάδα ενός μπαχτσέ, σοφά τοποθετημένο ως εξοχικό κεντράκι. Άνοιγε τους καλοκαιρινούς μήνες, με μια στρογγυλή τσιμεντένια πίστα στο κέντρο, ξύλινα τραπέζια και πάγκους ολόγυρα, κάτω από τη σκιά των δέντρων.

Αυτό το εξοχικό μαγαζί, στην άκρη του χωριού, με την οργιώδη βλάστηση, ήταν και ο ιδανικός τόπος για τα ζευγαράκια. Αλλιώς πώς να κινηθείς μες στο χωριό όταν σε κάθε παράθυρο παραμόνευαν αδιάκριτα μάτια και φλύαρα στόματα που αναμετέδιδαν λόγια σαν το σπασμένο τηλέφωνο, το σχολικό μας παιχνίδι, στο οποίο κέρδιζε όποιος παραποιούσε περισσότερο την αρχική κουβέντα;

Τον χειμώνα ποιος ξέρει πού κατέφευγαν οι μελλοντικοί μας γονείς, δεν είναι το θέμα μου αυτό, δε γράφω για τις αγάπες των συγχωριανών μου (αν και μ' απασχόλησαν στην εφηβεία μου),

αλλά για τη λατρεία ενός νέου για τη μουσική και το τραγούδι.

Σίγουρα ο πατέρας μου βοηθήθηκε απ' τα λιγοστά μαθήματα στο Πράβι, που σταμάτησαν απότομα, γιατί δεν πήγαινες εύκολα στο Πράβι, όπως σήμερα, που πετιόμαστε μέσα σε λίγα λεπτά, μιας και απέχει μόλις οκτώ χιλιόμετρα, και το αποκαλούμε Ελευθερούπολη. Τότε θεωρείτο μεγάλη διαδρομή, χαραγμένη στα παλιά μονοπάτια του βουνού, της αρχαίας Εγνατίας.

Ο Λεωνίδας άκουγε τον πατέρα του όταν έπαιζε ούτι, κι ας μην το προτιμούσε. Το είχε και μέσα του το μουσικό ένστικτο, ή το έχεις ή δεν το έχεις αυτό, ή το κατέχεις ή όχι, αλλιώς θα το κληρονομούσαμε κι εμείς, οι δύο γιοι του, που δε μάθαμε ποτέ μουσική αλλά την αγαπήσαμε πολύ (γράφω ακούγοντας tangos y milongas κατευθείαν από το Spotify κι έχω πέσει στο «Fumando espero» με τη φωνή του Κάρλος Ντάντε και μου 'ρχεται να σηκωθώ μέσα στο σαλόνι να χορέψω μοναχός, αλλά το τάνγκο θέλει μάλλον δύο).

Έπειτα το ούτι είχε ένα σχήμα αλλόκοτο, σαν πρησμένη κοιλιά, οι χορδές του ήταν γουρουνίσιας, έλεγε ο παππούς, που τραγούδαγε τουρκικά, ποντιακά και κάτι άλλα ξενόγλωσσα — άραγε τι;

Έβριθε το χωριό από ιδιώματα και διαλέκτους αφότου ήρθαν και οι πρόσφυγες, και κάποιιοι από αυτούς δε μίλησαν ποτέ ελληνικά.

Άλλο θαύμα κι αυτό: Πότε έμαθε να παίζει ούτι ο παππούς; Έφηβος έφυγε από το χωριό της Σαμψούντας, αλλά κι εκεί, μας διηγιόταν, έζησε σ' ένα περιβάλλον όπου κυριαρχούσε η μουσική. Ο πατέρας του ήταν ψάλτης, είχε ακούσματα και συμμετείχε σε μια ορχήστρα ή μπάντα της πόλης – ποιος θυμάται έναν αιώνα και βάλε μετά; Εδώ δε θυμόταν καλά καλά το όνομα του χωριού. Ωστόσο στο χωριό μας του κόλλησαν το παρατσούκλι ο Θόδωρος ο Ουτσής, από το ud, που είναι το ούτι στα τούρκικα, και το -ci, που δείχνει την ιδιότητα.

Από την άλλη, ο παππούς Θόδωρος δεν έπαιζε συχνά μουσική. Έπιανε το ούτι όταν είχε κέφια, με το στριφτό τσιγάρο από δίπλα, κιτρινωμένα δάχτυλα από τα τσιγαροπότια· δεν πα να τον παρακαλούσαν να παίζει στις οικογενειακές γιορτές που μαζεύονταν όλο το σόι μαζί!

Αντιθέτως, ο Λεωνίδας έπαιζε παντού και, με την πρώτη ευκαιρία, δοκίμαζε τις δυνατότητές του, έπαιζε μόνος αλλά και πρόβαρε τα πρώτα κομμάτια στις παρέες του. Μάλλον ετοιμαζόταν για κάτι πιο σημαντικό απ' τις καντάδες, που σε λίγα χρόνια θα τις παρατούσε, καθώς θα στέριωνε η σχέση του με την αγαπημένη του.

Ο Λεωνίδας, μυαλό πρακτικό και δημιουργικό, ήθελε να κερδίζει από παντού κάτι, το απέδειξε στην πορεία του, έκανε μια μικρή περιουσία που δεν ήταν ασήμαντη αν αναλογιστεί κανείς τα λιγιστά του εφόδια στο ξεκίνημα. Έτσι, πολύ νωρίς σκέφτηκε να φτιάξουν ένα μουσικό συγκρότημα και να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους. Ένα τρίο.

Στον μαχαλά, δυο σπίτια παραπάνω από το δικό του, έμενε ο φίλος του ο Γιάννης ο Μάγειρας. Όμως δεν ήταν αυτός ο μάγειρας. Ο πατέρας του Γιάννη είχε ένα μαγειρείο στη Μικρασία, στην Προύσα, το είχε φτιάξει με λεφτά που έβγαλε στην Αμερική, όπου δούλεψε εργάτης στους σιδηροδρόμους, έφηβος μετανάστης. Δεν πρόλαβε όμως να ορθοποδήσει στην Προύσα, η καταστροφή τον ξέβρασε κι αυτόν στα ορεινά της Μακεδονίας, πρόσφυγα αυτή τη φορά.

Φτάνοντας αποδιωγμένος, προσπάθησε να ανοίξει και στο χωριό ένα μαγειρείο, όμως το Παλιοχώρι δεν ήταν πάνω στον δρόμο, αλλά ένας προαιώνιος τόπος με δεκάδες οικογένειες που μαγείρευαν στα σπίτια τους και κάπου κάπου έβγαιναν σε κάνα κεντράκι.

Ο γιος του, ο Γιάννης, ένας ψηλόλιγνος νέος,

είχε χαθεί για αρκετούς μήνες, μπορεί και κάνα δυο χρόνια, απ' τη γειτονιά γιατί πήγε φαντάρος, πολέμησε ενάντια στους Γερμανούς και μετά, για λίγο, βρέθηκε να πολεμάει και ενάντια στους Έλληνες, χωρίς να έχει συνείδηση του τι ακριβώς έκανε και ποιοι ήταν οι πραγματικοί του εχθροί, γιατί όταν το συνειδητοποίησε κάτι άλλαξε οριστικά μέσα του.

Από την άλλη, ο Λεωνίδας, ως πρωτότοκος ανάμεσα σε έξι αδέρφια, θεωρήθηκε προστάτης οικογένειας κι έτσι απαλλάχτηκε από τον στρατό, πράγμα που τον στενοχώρησε. Όχι γιατί δεν πολέμησε αλλά γιατί δεν ξέφυγε ποτέ απ' τον τόπο του.

Ο Γιάννης πάντως, τρία χρόνια μεγαλύτερός του, γύρισε φορτισμένος από τον πόλεμο και φορτωμένος με λάφυρο ένα βιολί! Ένα άθικτο βιολί, με ξύλινη θήκη, το πήρε, έλεγε, από έναν αιχμάλωτο Γερμανό που τόσο αγαπούσε το βιολί του και δε θέλησε να χαθεί κι εκείνο μαζί του. Φαντάσου έναν Γερμανό βιολιστή να εισβάλλει κατακτητής στην Ελλάδα και μαζί με το όπλο του να φροντίζει και το βιολί του.

Χρόνια μετά, το βιολί κοσμούσε το σαλόνι στο σπιτικό του Γιάννη. Η κόρη του η Άρτεμη, φίλη μου παιδική, δεν το άγγιζε, ενώ τώρα, όταν έρχεται στο πατρικό της τα καλοκαίρια ως γιαγιά, δεν το βλέπει στη θέση του. Έχει εξαφανιστεί!

Ωστόσο η άδεια θήκη παραμένει παραχωμένη στην αποθήκη τους.

Δύο ήταν τα μυστήρια με τον πατέρα της. Πού είχε μάθει να παίζει ένα τόσο απαιτητικό όργανο και πότε και πώς χάθηκε το βιολί. Μπας και το εξαφάνισε ο ίδιος χωρίς να τους το φανερώσει;

Πολλές φορές τα καλοκαίρια, την προκαλούσα στην αυλή τους, πίνοντας καφεδάκι, να μου μιλήσει ή να ξαναθυμηθεί περιστατικά από την περίοδο του τριό. Όμως το παρελθόν για κάποιους είναι απλώς μια ληγμένη φάση, εγώ ήμουν αυτός που τρωγόταν με τις παλιές ιστορίες και ήθελα να τις ξαναζωντανέψω. Καθόλου τυχαία και χαριτωμένα, ο παππούς με αποκαλούσε γκεβεζέ.